

PSYCHOLOGIE V DOBĚ KARLA PLOCKA

Na konci roku 2021 jsme se rozloučili s naším učitelem, kolegou a přítelem PhDr. Karlem Plockem. Patřil k významným členům generace, které se podařilo v nepříznivých společenských podmínkách konstituovat u nás moderní psychologii jako společensky prospěšné povolání, jako samostatnou sociální kategorii. Jeho vklad byl významný v oblasti srovnávací, poradenské a analytické psychologie.

Životní cesta

Studium na prvním českém klasickém gymnáziu v Brně ukončil maturitou v roce 1953. V témže roce nastoupil na Filosofickou fakultu Masarykovy university v Brně ke studiu kombinace filosofie-psychologie. O Vánocích 1953 studium přerušil. Bez zkoušky mohl pokračovat příští rok; nechtěl studovat filosofii, proto nastoupil na kombinaci s hlavním oborem psychologií a vedlejším oborem filosofií. Studium ukončil v roce 1959 a obhájil diplomovou práci o iniciální fázi alkoholismu. Titul PhDr. získal v roce 1969. Už během studia se aktivně zajímal o konkrétní psychologickou činnost a získal první praktické zkušenosti v psychiatrické ambulanci MÚNZ a protialkoholní poradně. Po absolvování pracoval dva roky v jednom z přijímacích oddělení Psychiatrické léčebny v Kroměříži a pak pět let jako psycholog Dětské psychiatrické léčebny ve Velké Bíteši. K jeho profesní životní dráze patřila i odborná psychologická činnost v NVÚ MV pro mladistvé v Brně. Od roku 1968 do roku 1993 pracoval na plný úvazek jako psycholog Psychologické výchovné poradny Brno-venkov, pozdější Okresní pedagogicko-psychologické poradny, po většinu doby jako její ředitel. Jak bylo v té době obvyklé, sdílel a předával své zkušenosti z poradenské psychologie kolegům na neformálních sobotních setkáních (v době šestidenního pracovního týdne), v dalších letech pak na seminářích organizovaných Krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou a na mnoha popularizačních přednáškách.

Od roku 1964 přednášel jako externí učitel Katedry psychologie FF UJEP v Brně srovnávací a poradenskou psychologii, po roce 1990 analytickou psychologii. Přednášel též v Institutu pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně a na dalších místech.

V letech, kdy si s přáteli a známými připomínal svých osmdesát let života, publikoval delší autobiografickou vzpomínku na vlivy, které formovaly jeho osobnost v dětství a dospívání.

Najdeme ji pod názvem *Válka a trauma*¹. Svoji vzpomínku napsal se snahou ji maximálně objektivizovat a s myšlenkou na zkušenost spolupracovníka PhDr. Jiřího Pulce, dlouholetého ředitele Archivu Masarykovy univerzity, který nabádá k obezřetnosti při práci se vzpomínkami pamětníků. Jejich paměť je často zkrslující, nejen v případech, kdybychom je chtěli podezírat ze snahy jevit se v lepším světle, ale dokonce i v konfrontaci s eticky neutrálními písemnými důkazy uloženými v archívech.

Karel Plocek o sobě říkal, že se narodil třikrát. V rodném listu měl napsáno 4. 9. 1934. Jako druhé narozeniny označuje své vyrovnání se s těžkou ortopedickou nemocí a její překonání v prvním roce života. Potřetí se narodil 1. 5. 1945, když přežil těžké závěrečné boje 2. světové války ve své rodné obci Řičany u Brna. Tyto traumatické zážitky se otiskly v jeho duši, zvýšily jeho vnímavost k utrpení druhých, připravenost pomáhat v psychické nouzi a citlivost na možnost vzniku dalších velkých utrpení. UVědomoval si nesamozřejmost svého bytí. Byl proto bystrým pozorovatelem i současného dění a upozorňoval, jak jsou události posledních let spojeny s riziky velkých tragédií.

Studium psychologie v letech padesátých minulého století

Příčinou prodloužení studia o jeden rok nebyl neprospěch, ale vysoce mravný čin, za který byl ze studia podmínečně vyloučen – zaslal jednomu známému do Rakouska jeho průkaz o studiu. Byl ale rád, že mohl zmínit hlavní obor studia z filosofie na psychologii.

Studium odborné psychologie bylo méně zatíženo ideologií nepřátelskou vůči představě, že lze stav světa zlepšit na úrovni směřování jednotlivce, změnou jeho myšlení. V padesátých a šedesátých letech se psychologie znovu konstituovala a formovala v situaci ideologických tlaků zvenčí aktivovaných, jako výsledek geopolitických poměrů daných výsledky 2. světové války. J. V. Stalin rozhodl, že obor psychologie, resp. pedagogie bude zrušen jako nástroj diskriminace, manipulace se sociálně znevýhodněnými a nahrazen učením u vyšší nervové činnosti². Psychologie, tak jak ji již ve dvacátých letech

¹ <http://www.ricanyubrna.cz/%20clanky/4/168/PhDr.-Karel-Plocek%E2%80%94Vzpominky-na%20valku/>

² Z novějších prací k tomu Maercker A. (Hrsg.) (2021). *Psychologie als Instrument der SED-Diktatur* (p. 115). Hogrefe Verlag.

minulého století konstituovali její zakladatelé jako humanitní empirickou vědeckou disciplínu, v Brně zakladatel Psychologického ústavu na MU Mihajlo Rostohar, byla vytěšňována a nahrazována tzv. učením o vyšší nervové činnosti. Předmět psychologie byl „naštěstí“ pro psychologii v rámci pavlovičky (termín A. Maerckera) redukován na výšek z neurofyziologie, tehdy „naštěstí“ pro psychologii nikoli na oblast sociálních vztahů. Riziko pro psychologii spočívající v násilném administrativním začleňování do kategorie sociálních věd a v postmoderní rezignaci na většinu hodnot, které jsou základem naší civilizace, naší kultury, se vynořilo později.

Studenti byli vzděláváni zejména v lékařských disciplínách, jejichž znalost zužitkovala tehdejší generace absolventů v praktické činnosti. Velká díla předchozí etapy vzdělávání v psychologii si ovšem museli posluchači doplnit samostudiem. Mohli si číst v textech dodnes živých, splňujících kritéria pravdivosti na cestě vědeckého poznání. Zvídavější ze studentů (což prý byli téměř všichni) četli díla Rostoharova, učebnici *Psychologie* Ferdinanda Kratiny, Konečného překlad Dreikursova *Úvodu do individuální psychologie*, ale také celostně pojatou učebnici Antona Jurovského *Psychológia*. Pamětníci vzdělávání na jiných univerzitách budou jistě tolerovat, že nejsou uváděni jiní autoři, ale tento text se opírá o vzpomínky Karla Plocka. Jako perličku je možno uvést, že do studia psychologie byl zařazen předmět fyzika. Po letech se dozvěděl, že bylo třeba posluchačům psychologie přednést základy fyziky, aby pochopili, na jakých fyzikálních principech pracují přístroje snímající EEG. Berme to jako snahu tehdejších akademických funkcionářů zachránit obor, nikoli jako jejich nekompetentnost.

Karel Plocek psycholog

Na většině pracovišť začínal jako první psycholog, což s sebou přinášelo možnost i nutnost kriticky zavádat a ověřovat nové metody. Patřil k psychologům a psychoterapeutům, pro něž hlavním pracovním nástrojem není tužka, záznamový arch nebo osobní počítač, ale jejich osobnost. Jako psycholog „praktikující“, činný ve prospěch konkrétního člověka, čínil proti rozdělování psychologické činnosti na tvořivou, vědeckou, přinášející nové poznatky a na činnost rutinní, praktickou. Připomínal, že i vědecko-výzkumná činnost může být rutinní, netvořivá. Svoji reflektovanou činností přinášejí praktikující psychologové „sdílenou zkušenost relevantní psychologické komunity“ týkající se paradigmatu uvažování o člověku v poradenských situacích, které obsahuje mj. pojmy, exemplární případy, světový názor, implicitní představu o podstatě člověka, o možnostech ovlivnění

jeho vývoje pozitivním směrem, o efektivnosti užitých psychokorektivních a psychoterapeutických metod. Často připomínal myšlenku svého předčasně zemřelého přítele PhDr. Huga Širokého, který jako první otevřel poválečné generaci psychologů dveře do analytické psychologie. Hugo Široký napsal: „Věda je především myšlením. Jak známo, myslí lidé i mimo vědecké ústavy, časopisy a tituly. Posvěcení akademičtí hodnostáři to někdy neuznávají.“³

Jaké vedlejší efekty přineslo úsilí u vymezení psychologie jako samostatné profese? Byly zřízeny Psychologické výchovné kliniky (první v Bratislavě 1. 2. 1958 z podnětu Miroslava Bažányho, první dětská psychologická poradna v Brně z iniciativy Boleslava Barty zahájila činnost 1. 10. 1958). V nich byla profese psychologa zcela samostatná, byla určujícím a nosným prvkem činnosti zařízení. Psychologie se uplatnila jako samostatná profese. Karel Plocek prosadil v Dětské psychiatrické léčebně ve Velké Bíteši, že psal znalecké psychologické posudky samostatně. „Psychologové byli požádáni o první psychologické posudky, kde psycholog žádal jako spolupracovníka psychiatra. První psychologické posudky vypracovala PhDr. Olga Kolaríková (v psychologické komunitě známá jako dlouholetá vedoucí brněnské pobočky Československé psychologické společnosti). Historicky první posudek, kde byl znalcem psycholog, vypracovala PhDr. Olga Konečná na dožádání ostravského soudu. Do té doby se pracovalo v anonymitě, posudky pro potřebu školství zprvu podepisoval pedagog, ve zdravotnictví psychiatr. Někteří psychiatři zakazovali psychologům na chodbě hovořit s pacienty s tím, že provozují nedovolenou psychoterapii.“⁴ Pokud mocní tohoto světa přistoupí na možnost využití znaleckých posudků, zřikají se části své moci. To se projevilo například postupným uplatňováním principu výkonu při predikci úspěšnosti a při hodnocení výsledků vzdělávání a výchovy oproti ideologickým tezí s jejich posuzováním lidí podle sociodemografických charakteristik a z nich odvozených kvót při přijímání na střední a vysoké školy.

V interregnu, předání moci mezi režimy po roce 1990, se Karel Plocek angažoval v diskuzích o nové podobě psychologické profesní společnosti. Vznikla Českomoravská psychologická společnost, jako „dobrovolné stavovské, výběrové a vědecké sdružení psychologů České republiky (ČR)“. Stál u zrodu Asociace poradenských psychologů ČR. Byl iniciátorem založení a hy-

³ Široký, H. (1966). *Prolegomena k psychologii a psychopatologii osobnosti* (pp. 8-9). SPN.

⁴ Rozhovor Karla Plocka a Jiřího Dana s PhDr. Olgou Konečnou, dne 24. 11. 1998.

batelem spolku, pozdějšího občanského sdružení Collegium Jungianum Brunense a **prvním členem České společnosti pro analytickou psychologii**. Aktivně působil ve Společnosti Otokara Březiny, kterou spoluzakládal.

Činnost publikační a překladatelská
Stat' *Etologický směr v zoopsychologii a jeho význam pro psychologii dítěte*⁵ patřila k průkopnickým studiím této disciplíny. V úplné bibliografii Karla Plocka bychom našli řadu sdělení z oblasti poradenské i forenzní psychologie. Napsal několik učebních textů k posuzování vzdělavatelnosti a vychovatelnosti, nebo k psychologickému posuzování způsobilosti dětí k zahájení školní docházky. Byl jedním z těch, kdo do naší psychologicko-pedagogické praxe uvedli názory přední ruské dětské psychiatřičky G. E. Sucharevové, jejíž koncepci disharmonického vývoje osobnosti tvořivě rozpracoval a aplikoval na objasňování výchovných a výukových problémů dětí a dospívajících. Další skupinu autorských prací tvoří stati, které vyplývají z jeho činnosti odborného redaktora překladů díla C. G. Junga a Leopolda Szondiho.

Významným krokem k jeho pozdější překladatelské činnosti bylo přivzání ke společné práci od manželů Ley a Josefa Švancarových. Při překladu knihy H.-D. Schmidta musel vyřešit řadu náročných terminologických problémů v oblasti vývojové a srovnávací psychologie.

Od sedmdesátých let začal samizdatově překládat dílo Carla Gustava Junga. Svůj čas, úsilí a schopnosti po roce 1993 věnoval zejména své činnosti odborného redaktora a překladatele Výboru z díla C. G. Junga (Nakladatelství Tomáše Janečka, Brno, 1996 až 2012). Překladatelům byl v roli „odborného“ redaktora vždy ochoten pomoci radou a citlivě a s pochopením upozorňoval na nedostatky. Své nepublikované překlady ochotně poskytoval k neveřejnému šíření. Jednu zásadní výjimku je však třeba zmínit, která nesouvisí s překlady, ale s riziky ve světě, které prožíváme. Jen pro osobní užití poskytoval překlad Doznání filozofa Martina Heideggera z 11. 11. 1933.⁶ Projev u nás jen v pozitivních souvislostech zmiňovaného a citovaného Martina Heideggera, jeho přihlášení se k idejím nacionalismu a nacionálního socialismu nabízí jedno z vysvětlení, proč někteří nabízejí variantu evropský národ a o národě českém, německém odmítají uvažovat.

⁵ Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 1967, 47-67.

⁶ Archiv Masarykovy univerzity, Sběrka H III, Historica, inv. č. 305. Bekenntnis der Professoren an den deutschen Univesitäten und Hochschulen zu Adolf Hitler und den nazionalsozialistischen Staat.

Jako introvert s převahou intuitivní funkce uměl odolávat sociálním tlakům. V letech 1969–1970, v době, kdy veřejné přihlášení se k hodnotám křesťanským bylo spojenou s rizikem ohrožení profesní dráhy člověka na vysokoškolské pracovní pozici nebo studijní dráhy jeho dětí, přeložil a samizdatově šířil velké dílo francouzského jezuita Pierra Teilharda de Chardin Lidský fenomén. V našem století, kdy situace již směřovala k omezení kulturních vazeb s ruskojazyčnou evropskou oblastí, veřejně projevoval radost z velkého díla ruských lingvistů a překladatelů, kterým se podařil znamenitý překlad celého díla moravského a světového básníka Otokara Březiny do ruštiny.

Karel Plocek křesťan, Moudrý stařec, Čech žijící na Moravě

V medailoncích k jeho pozdním životním jubileím byl vzpomínán aktivní zájem o hudbu a výtvarné umění nebo pěstování chryzantém. Pro pochopení výsledků jeho individuálního procesu je důležitý také jiný fakt. Hlásil se k myšlence univerzální platnosti křesťanských hodnot a odmítal mravní relativismus, nejen ve své práci psychologa a překladatele.

Ze svých úspor, s podporou své rodiny a přátel nechal zbudovat ve shodě se svým přesvědčením o trvalém světodějném náboženském a kulturním významu cyrilometodějské misie památník 1150. výročí příchodu věrozvěstů na Velkou Moravu vztyčený nad Světlou u Javoříce na moravsko-českém pomezí. Každoročně inicioval setkání u památníku, ve svých proslovech se opíral o znalost archetypů a myšlenku kolektivního nevědomí. To je důležitá část jeho životního příběhu.

Byly mu dány dary moudrosti stáří a jasného úsudku do posledních týdnů života. Nikdy si personu moudrého Věšvéda nepřestoval. Byl dělníkem intelektuální i fyzické práce a komentátorem aktuálního dění. Vážil si svých učitelů, radil se se zkušenějšími, například germanisty. Vnímaví pozorovatelé si při jednání s ním uvědomovali, že jednájí s člověkem, který je nositelem archetypu Moudrého starce. Vyjádřeno s C. G. Jungem, „jsou to znalosti, reflexe, vhled, moudrost, důvtip a intuice ... magická síla“.

Diskutoval s hlubokou znalostí Jungova díla o současném procesu zmasovění člověka provázeném odmítáním odpovědnosti člověka za své rozhodnutí a odmítáním uvažovat v dimenzi dobro-zlo. „Odstraňování mravních zábran provázené exhibicionismem způsobuje mnohdy závažná traumata, jejichž následky jsou pro jedince i kulturu nedozírné. Zapojí-li se do koroze zábran peníze, je jen otázka času, kdy budou prolomeny.“

Byl identifikován se svojí mužskou rolí v rámci tradiční rodiny. Velkou oporu měl ve

své manželce Aleně, která se nezžekla své role být strážkyní, vládkyní domácího krbu. Doporučoval číst Jungovu stať *Žena v Evropě*, poprvé publikovanou v roce 1927, i dnes nesmírně aktuální. C. G. Jung v ní přináší jasnou argumentaci a upozornění na zásadní rozdíly v psychické výbavě žen v Evropě; Karel Plocek v diskuzích připomínal, že bychom se jako Středoevropané žijící v zemích s křesťanskou tradicí měli vystříhat myšlenek nadřazenosti, na myšlenky stupňů kulturního a duchovního vývoje musíme ovšem trvat. Vždyť prvním krokem misionářů v zemích s jinou kulturou byl požadavek, aby tamní obyvatelé zahalili svá těla alespoň na intimních místech. Z pohledu analytické psychologie lze vysvětlit patologii a projevy předkřesťanské kulturní úrovně, s nimiž se bez komentáře setkáváme v běžném životě. Uváděl v dnešní době módní tetování, různé formy sebepoškození nebo krev na jevištích předních evropských divadel.

Identifikoval se s rolí praktikujícího poradenského psychologa a klinicko-psychologickou zkušeností. Psychologii považoval za vědecký obor, který nejlépe dává příležitost k poznávání Univerza v jeho celosti; za jedno z nejsvobodnějších povolání a možnou cestu k pozitivnímu směřování světa zlepšováním systému na úrovni jednotlivce nebo malých skupin. Velice souzněl odborně i lidsky s Damiánem Kováčem, který stavěl psychologii s její metodologií a jejím předmětem do centra humanitních věd a zprostředkovává i jako vzor pro metodologii věd přírodovědných a technických. Karlovi Plocekovi přinašelo zadostiučinění, když se mohl podílet na vzestupu praktické psychologie s jejím teoretickým zázemím, pokud jako kritérium úrovně chápeme možnost samostatné práce, úsudku, samostatného psaní zpráv a sdělování výsledků. Sledoval také, jak psychologie o svou pozici přichází. Byl přesvědčen, že naše činy, tedy i naše praktická psychologická činnost zůstávají uloženy v dechardinovské noosféře. Přesto se snažil usnadnit hledání účelného paradigmatu generaci psychologů a psychologů, které se budou zajímat o historii oboru a nebudou muset objevovat zkušenosti dávno ověřené (například psychologická kritéria při posuzování dítěte, které vykazuje nedostatky pro zahájení školní docházky v zákonném termínu). Zachránil před zničením archiv brněnské pobočky psychologické společnosti obsahující materiály z let 1964 až 1991 a zajistil jeho uložení ve zpracované podobě v Archivu Masarykovy univerzity; elektronická verze je k dispozici na sekretariátu Českomoravské psychologické společnosti.

PhDr. Karel Plocek se identifikoval jako příslušník národního státu, příslušník českého národa. Vnímá rizika v dalším vývoji pro národ definovaný územím, řečí a sdílenou minulostí

a uměl je pojmenovat. Považoval se za Čecha žijícího na Moravě, za „Čecha rodu moravského“. To nebyl výraz malého kulturního rozhledu nebo nepatřičné identifikace s moravským folklórem. Upozorňoval tím na znaky české národní mentality, které odmítal sdílet; převažující extrovertní zaměření, nekritické přejímání cizích vzorů. S tím je spojeno například riziko nahrazování vlastní zkušenosti, tedy v jungovské terminologii pěstování bytostného Já, podřízení se idejím převažujícím v mediálním prostoru. S odvoláním na historika Josefa Pekaře připomínal „nedostatek rozumné umírněnosti, jak v životě politickém, tak duchovním.“ Osvobodil si myšlenku, že „pokrokem národa může být jen rozvoj toho, co již má, nikoli převzetí něčeho vypůjčeného. Pravá harmonie vzniká právě rozmanitostí, ne snad sjednocením všech národů.“ Nebo, řečeno s Otokarem Březinou, „není míru, dokud stojí proti sobě nesmířené vojska duchů. Každé násilné sjednocování národů rozmnožuje jen bolest na této zemi.“⁷ V současné době sílí v naší euroatlantické civilizaci snahy o změnu světa změnami na úrovni sociální. Proto můžeme pozorovat cílené a zesilující útoky proti institucím, normám, pojmům, znakům kultury, které jsou výsledkem dosavadního vývoje a mají schopnost současný stav stabilizovat. Jedním z těchto prvků je národ, národnost.⁸ Dekonstrukce pojmu národ je jedním z bodů na cestě k úplnému vymazání pojmu národ z našeho slovníku z našeho uvažování.

Humanistický epilog

Paradigma v humanitních vědách se většinou nemění tím, že dosavadní už věcně nevyhovuje, ale politickými rozhodnutími nebo odchodem ze scény života příslušníků komunity, která je sdílela. Psychologie se svojí metodologií a pojmy jako rozumová funkce a její zbytnění, touha po moci a dosažení okamžitého finančního zisku, nedůvěra a strach by možná mohla lépe popsat a vysvětlit příčiny stavu světa, který není považován za vhodný pro spokojený život. To může být úkol pro dobu příští. Karel Plocek byl jedním z těch, kdo nám připravili cestu, po které můžeme jít.

Jiří Dan

BIBLIOGRAFIE – VÝBĚR

Plocek, K. (2013). Vždy jsem respektoval lidské osvětí. *HOST – měsíčník pro literaturu a čtenáře*, 29(8), 25-32.

Plocek, K. (2012). Na závěr českého vydání výboru z díla C. G. Junga. In C. G. Jung, *Výbor*

⁷ Březina, O. (1968). Mír. *Eseje z pozůstalosti. Skryté dějiny, část posmrtná*. Blok.

⁸ K tomu např. Rostohar, M. (1914). Národnost a její mravní význam. Menšinové museum.

- z díla, 9, *Člověk a kultura* (pp. 407-417). Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Plocek, K. (2011). Poznámky ke genezi pojetí pudu v psychologii a v Szondiho učení o systému pudů. In *Leopold Szondi – Člověk a osud: sborník z mezinárodního semináře, 21. leden 2010* (pp. 29-35). PIPEX; Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové.
- Plocek, K. (2000). Cesty hlubinné psychologie. *Psyche et natura*, 1(1), 8-20.
- Plocek, K., & Dan, J. (1998). 40 let brněnské psychologické poradny. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. Řada psychologická, P2* (pp. 169-173). Masarykova univerzita.
- Plocek, K. (1997). Disharmonické vývoje osobnosti v dětství a dospívání. In L. Běťák, R. Ferbarová, K. Plocek, & L. Skácelová (1994, 2000), *Prevence sociálně patologických jevů ve škole* (pp. 23-40). Masarykova univerzita.
- Plocek, K. Ediční poznámka překladatele. In C. G. Jung, *Duše moderního člověka* (pp. 325-332). Atlantis.
- Plocek, K. (1973, 1977). *Psychologie dospívání. Ustav pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků.*
- Překlady (samostatně nebo se spolupracovníky)**
- Jung, C. G. (2020). *Psychologické typy*. Portál.
- Jung, C. G. (2019). *Přítomnost a budoucnost*. Nadační fond Holar.
- Jung, C. G. (2017). *Aspekty mužství*. Portál.
- Jung, C. G. (2017). *Základní otázky analytické psychologie a psychoterapie v praxi*. Nadační fond Holar.
- Jung, C. G. (2015, 2019). *Odpověď na Jóba*. Výšehrad.
- Jung, C. G. (2012). *Člověk a kultura. Výbor z díla, sv. 9*. Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Jung, C. G. (2009). *Hrdina a archetyp matky: (symboly a proměny II). Výbor z díla, sv. 8*. Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Jung, C. G. (2001, Nadační fond Holar 2020). *Obraz člověka a obraz Boha*. Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Jung, C. G. (1999). *Tajemno na obzoru. O fenomenénech UFO a mimozemských jevech*. Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Jung, C. G. (1998). *Osobnost a přenos. Výbor z díla, sv. 3*. Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Jaffé, A. (1998, Portál 2015). *Vzpomínky, sny, myšlenky C. G. Junga*. Atlantis.
- Jung, C. G. (1995). *Člověk a duše*. Academia.
- Jung, C. G. (1994, 2000). *Duše moderního člověka*. Atlantis.
- Jung, C. G. (1992, 1993). *Analytická psychologie: její teorie a praxe. Tavistocké přednášky*. Academia.
- Schmidt, H.-D. (1978). *Obecná vývojová psychologie*. Academia.
- Odborná redakce překladů**
- Jung, C. G. (2021). *Výbor z díla V. Snové symboly individuálního procesu*. Nadační fond Holar.
- Jung, C. G. (2020). *Výbor z díla IV. Obraz člověka a obraz Boha*. Nadační fond Holar.
- Jung, C. G. (2019). *Výbor z díla III. Osobnost a přenos*. Nadační fond Holar.
- Jung, C. G. (2018). *Výbor z díla II. Archetypy a nevědomí*. Nadační fond Holar.
- Jung, C. G. (2017). *Výbor z díla I. Základní otázky analytické psychologie a psychoterapie v praxi*. Nadační fond Holar.
- Jacobi, J. S. (2014). *Cesta k individuácii*. PIPEX.
- Szondi, L. (2009). *Člověk a osud. Základy dialektické vědy o osudu (anankologie)*. PIPEX.
- Jung, C. G. (2003). *Příspěvky k symbolice bytostného Já*. Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Z očí do očí. Rozhovor s Carlem Gustavem Jungem* (1996). Psychologické sdružení Propsty.
- Jung, C. G. (1996–2012). *Výbor z díla, svazek první až svazek devátý*. Nakladatelství Tomáše Janečka.